

om śrī paramātmāne namaḥ. atha prathamo'dhyāyaḥ. arjunaviṣādayogaḥ.

dhṛtarāṣṭra uvāca dharmakṣetre kurukṣetre samavetā yuyutsavaḥ māmakāḥ pāṇḍavāścaiva kimakurvata sañjaya	1	ayaneṣu ca sarveṣu yathābhāgamavasthitāḥ bhīṣmamevābhirakṣantu bhavantaḥ sarva eva hi	11
sañjaya uvāca dṛṣṭvā tu pāṇḍavānīkam vyūḍham duryodhanastadā ācāryamupasaṅgamyā rājā vacanamabravīt	2	tasya sañjanayanharṣam kuruvṛddhaḥ pitāmahaḥ simhanādaṁ vinadyoccaiḥ śaṅkham dadhmau pratāpavān	12
paśyaitāṁ pāṇḍuputrāṅām ācārya mahatīm camūm vyūḍhām drupadaputreṇa tava śiṣyeṇa dhīmatā	3	tataḥ śaṅkhāśca bheryaśca paṇavānakagomukhāḥ sahasāvābhyahanyanta sa śabdastumulo'bhavat	13
atra śūrā maheṣvāsāḥ bhīmārjunasamā yudhi yuyudhāno virāṭaśca drupadaśca mahārathaḥ	4	tataḥ śvetairhayairyukte mahati syandane sthitau mādhavaḥ pāṇḍavaścaiva divyau śaṅkhau pradadhmatuḥ	14
dhṛṣṭaketuścekitaṅaḥ kāśirājaśca vīryavān puruḥitakuntibhojaśca śaibyaśca narapuṅgavaḥ	5	pāñcajanyaṁ hr̥ṣīkeśaḥ devadattaṁ dhanañjayaḥ pauṇḍraṁ dadhmau mahāśaṅkham bhīmakarmā vṛkodaraḥ	15
yudhāmanyuśca vikrāntaḥ uttamaujāśca vīryavān saubhadro draupadeyāśca sarva eva mahārathāḥ	6	anantavijayaṁ rājā kuntīputro yudhiṣṭhiraḥ nakulaḥ sahadevaśca sughoṣamaṇipuṣpakau	16
asmākaṁ tu viśiṣṭā ye tānnibodha dvijottama nāyakā mama sainyasya sañjñārthaṁ tānbraṇīmī te	7	kāśyaśca parameṣvāsāḥ śikhaṇḍī ca mahārathaḥ dhṛṣṭadyumno virāṭaśca sātyakiścāparājitaḥ	17
bhavānbhīṣmaśca karṇaśca kr̥paśca samitiñjayaḥ aśvatthāmā vikarṇaśca saumadattistathaiva ca	8	drupado draupadeyāśca sarvaśaḥ pṛthivīpate saubhadraśca mahābāhuḥ śaṅkhāndadhmuḥ pṛthakpṛthak	18
anye ca bahavaḥ śūrāḥ madarthe tyaktajivitaḥ nānāśastrapraharaṅaḥ sarve yuddhaviśāradaḥ	9	sa ghoṣo dhṛtarāṣṭrāṅām hṛdayāni vyadārayat nabhaśca pṛthivīm caiva tumulo vyanunādayan	19
aparyāptaṁ tadasmākam balaṁ bhīṣmābhirakṣitam paryāptaṁ tvidameteṣāṁ balaṁ bhīmābhirakṣitam	10	atha vyavasthitāndṛṣṭvā dhṛtarāṣṭrāṅkapidhvajaḥ pravṛtte śastrasampāte dhanurudyamya pāṇḍavaḥ	20

<p>hr̥ṣīkeśam tadā vākyam idamāha mahīpate arjuna uvāca senayorubhayormadhye ratham sthāpaya me'cyuta</p>	21	<p>nimittāni ca paśyāmi viparītāni keśava na ca śreyo'nupaśyāmi hatvā svajanamāhave</p>	31
<p>yāvadetānirīkṣe'ham yoddhukāmānavasthitān kairmayā saha yoddhavyam asmin raṇasamudyame</p>	22	<p>na kāṅkṣe vijayaṁ kṛṣṇa na ca rājyaṁ sukhāni ca kiṁ no rājyena govinda kiṁ bhogairjīvitena vā</p>	32
<p>yotsyamānānavekṣe'ham ya ete'tra samāgatāḥ dhārtarāṣṭrasya durbuddheḥ yuddhe priyacikīrṣavaḥ</p>	23	<p>yeśamarthe kāṅkṣitaṁ naḥ rājyaṁ bhogāḥ sukhāni ca ta ime'vasthitā yuddhe prāṇāmstyaktvā dhanāni ca</p>	33
<p>sañjaya uvāca evamukto hr̥ṣīkeśaḥ guḍākeśena bhārata senayorubhayormadhye sthāpayitvā rathottamam</p>	24	<p>ācāryāḥ pitarāḥ putrāḥ tathaiva ca pitāmahāḥ mātulāḥ śvaśurāḥ pautrāḥ śyālāḥ sambandhinastathā</p>	34
<p>bhīṣmadroṇapramukhataḥ sarveśam ca mahīkṣitām uvāca pārtha paśyaitān samavetānkurūniti</p>	25	<p>etānna hantumicchāmi ghnato'pi madhusūdana api trailokyarājyasya hetoḥ kiṁ nu mahīkṛte</p>	35
<p>tatrāpaśyatsthitānpārthaḥ pitṛnatha pitāmahān ācāryānmātulānbhrātṛn putrānpautrānsakhīmstathā</p>	26	<p>nihatya dhārtarāṣṭrānnaḥ kā prītiḥ syājjanārdana pāpamevāśrayedasmān hatvaitānātatāyinaḥ</p>	36
<p>śvaśurānsuhṛdaścaiva senayorubhayorapi tānsamikṣya sa kaunteyaḥ sarvānbandhūnavasthitān</p>	27	<p>tasmānnārhā vayaṁ hantum dhārtarāṣṭrānsvabāndhavān svajanaṁ hi katham hatvā sukhinaḥ syāma mādharma</p>	37
<p>kṛpayā parayāviṣṭaḥ viśīdannidamabravīt arjuna uvāca dr̥ṣṭvemaṁ svajanaṁ kṛṣṇa yuyutsuṁ samupasthitam</p>	28	<p>yadyapyete na paśyanti lobhopahatacetasāḥ kulakṣayakṛtāṁ doṣam mitradrohe ca pātakam</p>	38
<p>sīdanti mama gātrāṇi mukhaṁ ca pariśuśyati vepathuśca śarīre me romaharṣaśca jāyate</p>	29	<p>katham na jñeyamaśmābhiḥ pāpādashmānnivartitum kulakṣayakṛtāṁ doṣam prapaśyadbhirjanārdana</p>	39
<p>gāṇḍīvaṁ sraṁsate hastāt tvakcaiva paridahyate na ca śaknomyavasthātum bhramatīva ca me manaḥ</p>	30	<p>kulakṣaye praṇaśyanti kuladharmāḥ sanātanāḥ dharme naṣṭe kulaṁ kṛtsnam adharmo'bhibhavatyuta</p>	40

adharmābhibhavātkṛṣṇa praduṣyanti kulastrīyaḥ strīṣu duṣṭāsu vārṣṇeya jāyate varṇasaṅkaraḥ	41	aho bata mahatpāpam kartuṁ vyavasitā vayam yadrājyasukhalobhena hantuṁ svajanamudyatāḥ	45
saṅkaro narakāyaiva kulaghnānām kulasya ca patanti pitaro hyeṣām luptapiṇḍodakakriyāḥ	42	yadi māmapratikāram āśastraṁ śastrapāṇayaḥ dhārtarāṣṭrā raṇe hanyuḥ tanme kṣemataraṁ bhavet	46
doṣairetaiḥ kulaghnānām varṇasaṅkarakāraikāiḥ utsādyante jātidharmāḥ kuladharmāśca śāśvatāḥ	43	sañjaya uvāca evamuktvarjunaḥ saṅkhye rathopastha upāviśat visṛjya saśaram cāpam śokasaṁvignamānasaḥ	47
utsannakuladharmāṇām manuṣyāṇām janārdana narake'niyataṁ vāsaḥ bhavatītyanuśuśrūma	44		

om tat sat

iti śrīmadbhagavadgītāsu upaniṣatsu brahmavidyāyām yogaśāstre
śrīkṛṣṇārjunasaṁvāde arjunaviṣādayogo nāma prathamodhyāyaḥ

śrīkṛṣṇārpaṇamastu